

Examen VWO 2022

tijdvak 1
vrijdag 06 mei
07.30 - 11.00 uur

Nederlands

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit een tekst met 21 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Zo overleeft u dit jaar de familiediners

- 1p 1 Wat is de functie van alinea 1 bij deze tekst?
- A de vragen formuleren waarop de tekst antwoord geeft
 - B een stelling poneren op basis van ervaring van de schrijver
 - C het probleem formuleren aan de hand van een voorbeeld
 - D ingaan op een voor de lezer herkenbare actuele gebeurtenis

De familieleden van de schrijfster *'deinzen niet terug voor uitspraken als "dat weet ik honderd procent zeker" of "nee hoor, dat heb je volledig mis".'* (zie alinea 2)

- 1p 2 Welke mening onderbouwt de schrijfster indirect met de hierboven geciteerde zin? *Gebruik maximaal 10 woorden voor je antwoord.*
- 1p 3 Welke drogreden wordt door de schrijfster gebruikt in de hierboven geciteerde zin?
- A generalisering
 - B onjuist oorzakelijk verband
 - C ontduiken van de bewijslast
 - D persoonlijke aanval

De tekst kan worden onderverdeeld in de volgende delen:
Deel 1: alinea 1 – 2
Deel 2: alinea 3 – 9
Deel 3: alinea 10 – 15
Deel 4: alinea 16 – 23

- 1p 4 Welk van de volgende kopjes past het beste boven Deel 2 (alinea 3-9)?
- A Een eensgezinde maatschappij
 - B Een voorzichtige periode
 - C Huidige situatie
 - D Impasse bij discussie

- 3p 5 Het begin van alinea 8 geeft indirect aan dat er een tegenstellend verband bestaat tussen alinea 8 en alinea 7.
Noteer de tegenstelling die alinea 7 en 8 samen vormen in algemene bewoordingen, in eigen woorden. *Gebruik daarbij geen voorbeelden. Gebruik maximaal 25 woorden voor je antwoord.*
- 1p 6 Lees alinea 9. De laatste zin van die alinea is: '*Maar met klimaatverandering en vaccinatie zijn ook die onderwerpen niet meer veilig.*'
Leg uit wat er in het kader van Deel 2 met die zin gesuggereerd wordt ten aanzien van '*die onderwerpen*'. *Antwoord in maximaal 10 woorden.*
- 1p 7 Alinea 10 eindigt met de zin: '*Maar wie houd ik voor de gek?*'
De schrijver wil met deze zin aangeven dat
A de sprekers in een discussie eigenlijk persoonlijke technieken gebruiken om anderen te overtuigen van hun gelijk.
B mensen in een gesprek totaal niet de objectief aandoende technieken toepassen die eerder in de alinea genoemd zijn.
C sprekers onterecht denken dat intimiderende technieken gesprekspartners tijdens een discussie van gedachten doen veranderen.
D sprekers te veel van hun eigen persoonlijkheid uitgaan en in feite alleen argumenten gebruiken die ze toevallig kennen.
- 1p 8 Binnen een tekstdeel heeft elke alinea zijn eigen functie.
Wat is de functie van alinea 14 binnen Deel 3 (alinea 10-15) van de tekst?
A bewijs
B samenvatting
C toelichting
D verklaring
- 2p 9 Alinea 15 begint met het signaalwoord '*Vervolgens*'.
Noteer welk verband tussen alinea 14 en 15 het woord '*vervolgens*' aangeeft en leg uit dat dit signaalwoord hier goed gebruikt is.
Gebruik maximaal 20 woorden voor je complete antwoord.
- 1p 10 Lees de uitspraak '*Henk is ... altijd geweest*' in alinea 21.
Welke drogreden ligt ten grondslag aan deze uitspraak?
A cirkelredenering
B op de man spelen
C valse vergelijking
D vertekenen van het standpunt

- 1p 11 De laatste alinea van de tekst moet inhoudelijk beschouwd worden als
A een voorbeeld van een halsstarrige houding.
B een oproep tot verdraagzaamheid.
C een voorzichtige afronding van een redenering.
D een waarschuwing tegen familieruzies.
- 1p 12 De laatste alinea is te benoemen met een term die de schrijfster zelf gebruikt om argumenten van anderen te typeren.
Welke term is dat?
A complicerende factor (alinea 5)
B het simpele advies (alinea 9)
C disclaimer (alinea 14)
D bewijs (alinea 21)
- 2p 13 Het hoofdonderwerp van de tekst is: de politiek als onderwerp van een discussie.
Welk aspect van dat onderwerp wordt door de schrijfster in de tekst uitgediept? *Gebruik voor je antwoord maximaal 10 woorden.*
- 1p 14 Met welk doel noemt de schrijfster bronnen voor haar gegevens in de tekst?
A De schrijfster herhaalt wat wetenschappers in hun artikelen zeggen, waarmee zij dus alleen maar feiten als basis voor haar artikel gebruikt.
B De schrijfster laat daarmee zien dat haar uitspraken gebaseerd zijn op wetenschappelijke uitspraken en dat ze dus geloofwaardig zijn.
C De schrijfster wil hiermee aantonen dat de gegevens uit de wetenschappelijke tijdschriften betrouwbaar zijn.
D De schrijfster wil laten zien dat zij zich breed georiënteerd heeft door verschillende teksten uit wetenschappelijke bladen te gebruiken.
- 1p 15 De titel van de tekst luidt: *'Zo overleeft u dit jaar de familiediners'*.
Op welk deel van de tekst heeft de titel vooral betrekking?
Noteer het nummer van het tekstdeel.

1p 16 Op welke structuur is de tekst gebaseerd?

- A argumentenstructuur
- B aspectenstructuur
- C probleem-oplossingstructuur
- D verklaringsstructuur
- E verleden-heden-toekomststructuur
- F voordelen-nadelenstructuur
- G vraag-antwoordstructuur

3p 17 Lees onderstaande genummerde beweringen.
Kruis in de tabel op de uitwerkbijlage achter elk nummer aan of deze bewering juist of onjuist is op basis van de tekst.

- 1 Mensen zijn bijzonder slecht in discussiëren, onder andere omdat ze ongemakkelijke stiltes opvullen met eigen gedachtespinsels.
- 2 Mensen maken in discussies voortdurend gebruik van goed onderbouwde strategieën en goede luistertechnieken om hun gelijk te krijgen.
- 3 Politieke discussies met thema's als seksisme en racisme zijn zeer welkome onderwerpen bij verjaardagen en familiebijeenkomsten.
- 4 Uit verschillende onderzoeken blijkt dat mensen nogal star zijn in hun meningen.
- 5 Wij mensen denken dat we alles weten over de parameters van ons eigen bestaan en zijn hierdoor overtuigd van ons gelijk.

1p 18 Hoe kan de tekst qua tekstsoort het beste getypeerd worden?

- A als een combinatie van een activerende tekst en een beschouwing
- B als een combinatie van een betoog en een activerende tekst
- C als een combinatie van een uiteenzetting en een beschouwing
- D als een combinatie van een uiteenzetting en een betoog

2p 19 Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?

- A Familie en politiek zijn een levensgevaarlijke cocktail die ervoor zorgt dat onderlinge familierelaties verbroken worden.
- B Het aantal veilige onderwerpen in de familiebijeenkomsten neemt door de politieke tegenstellingen steeds meer af.
- C In discussies over gevoelige onderwerpen gebruiken sprekers vaak oneigenlijke technieken om hun gelijk te halen.
- D Politieke opvattingen en meningen werken als filters, waardoor we allerlei luistertechnieken gebruiken om de juiste informatie op te slaan.

Fragment

Waarom sommige families door ruzie geen Sinterklaas meer vieren

In Huize Deckwitz wordt geen Sinterklaas gevierd. 'Dat heeft niets te maken met uitgegroeide kinderen of surprisemoetheid, maar die beslissing is gevallen omdat wij er niet meer uitkwamen over Zwarte Piet,' zegt Ellen Deckwitz in *De Nieuws BV*. Toch komt er door haar 17-jarige neefje nu verandering in.

Deckwitz: 'De ene helft van de familie verdedigde de donkergeschminkte knecht, de andere helft was er faliekant op tegen en zo ontaardden onze laatste vier pakjesavonden in ruzies, waardoor we elkaar minstens tot Pasen doodzwegen. Op een zeker punt smeekten uitgerekend de kinderen in onze familie om dan maar op te houden met Sinterklaas.'

Maar het neefje van Deckwitz wil toch weer een soort pakjesavond houden. Nu heeft hij sommige familieleden namelijk al twee jaar niet gezien. Deckwitz: 'En dus bedachten mijn neef en ik voor onze familie een feest waarbij het draait om iets waar onze redelijk heetgebakerde clan behoefte aan heeft: aardig doen.'

Deckwitz: 'Het is immers december, de dagen zijn korter, iedereen steggelt uitgeput en levensmoe op de feestdagen af. Dan is wat extra warmte meer dan welkom. Zo besloten wij met onze familie Sinterklaas te vervangen door iets wat hun serotonine-¹ niveau omhoog helpt. Over de naam zijn mijn neef en ik nog aan het brainstormen, maar het wordt iets richting Sintonine of Serotoklaas en wat maakt het ook uit hoe je het noemt, als het maar werkt.'

Naar: BNNVARA, Redactie De Nieuws BV, Twitter, 3 december 2019

- 2p **20** Bovenstaand fragment toont overeenkomsten met de inhoud van de hoofdtekst.
Noem twee overeenkomsten tussen de hoofdtekst en het fragment die de situatie betreffen. *Gebruik per overeenkomst maximaal 10 woorden.*
- 2p **21** Er zijn verschillen tussen de familie Linneman (van de schrijfster in de hoofdtekst) en de familie Deckwitz in het fragment voor wat betreft de aanpak van de situatie.
Noem een verschil op dit gebied. *Gebruik maximaal 25 woorden voor je antwoord.*

¹ *gelukshormoon dat het lichaam aanmaakt*

Tekst 2 Westerse vuile was

- 20p **22** Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 200 woorden van de tekst *Westerse vuile was*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet het volgende duidelijk worden:

- Van welk verschijnsel de tekst uitgaat en het probleem dat het veroorzaakt;
- Welke oorzaak in Europa hiertoe geleid heeft;
- Welke gevolgen hieruit voortvloeien;
- Met welk nieuw probleem Afrika te kampen heeft;
- Welke kanttekening omtrent het milieu geplaatst wordt;
- Met welke voorwaarde de tekst afgesloten wordt.